

Ивайло бѣха горитѣ и балканскитѣ усойни. Но което е важно, Момчилъ бѣ чадо на югоизточна България — костеливата ядка между двѣ винаги бурни граници — българска и византийска. Българщината тукъ се е поддържала отъ самото население, но не и отъ царския скиптръ, който рѣдко е съумѣвалъ да закрепилъ могъществото си върху етнически основи. Даже Месемврия, Анхиало и др. черноморски краища, отсетнѣ постепенно погърчвани, радващи се на чисто българско минало, не рѣдко сж избивали натрапванитѣ имъ византийски гарнизони по силата на височайши женидби или на царски междусобия и шеметностъ. Още преди подигането на първитѣ Асеновци населението на югоизточна България по свой импулсъ се е обявявало открито срѣщу Ц-дъ, като се е присъединявало къмъ неговитѣ нападатели, какъвто е случая при второто нахлуване на руситѣ, при това на Печенегитѣ, Команитѣ и т. н.

Вече къмъ края на Александровото царуване, гърци грабени отъ турци край Босфора и Егейско море, се прѣхвърлятъ въ българска земя и прошарватъ юго-източна България. Турскитѣ побѣди дадоха нови колонисти тукъ, а българитѣ, вече раздвижени отъ югъ къмъ сѣверъ, трѣбваше или да се простятъ съ България като прѣселеници въ М. Азия и въ островитѣ, или да напуснатъ полетата и търсятъ прибѣжище въ горитѣ и планинскитѣ усойни. Отъ тукъ и гнѣздата на папльчъ герои въ защита и мѣсть срещу новия режимъ — начало на политическото движение, нарѣчено *хайдутство*, въ каквато и смисль ний ще употрѣбяме тоя терминъ,

Характерното е, че българското хайдутство е съвършено самостоятелно, ако и не изолирано. Догдето българи се явяваха на помощъ на гърци, ромъни и сърби, — ни единъ човѣкъ отъ тия народности не се е прославилъ между редоветѣ на какво и да е българско „хайдутско“ движение.

Политическия развой на Сливенци, който въ тѣсна смисль обхваща само робството, ще раздѣлимъ на три периода:

- 1) „Хайдутството“ отъ падането на Сливенъ до *Завъртата* (1821 г.)
- 2) *Завъртата* (1821 г.), движението отъ тая дата до 1829 г., и
- 3) *Комитаджийството*.

1. Хайдутството.

Понятието „хайдутинъ“ се е схващало у българи и турци най-вече въ широка смисль и въ това отношение е било винаги свързвано съ терминитѣ „войвода“ „байрактаръ“,